

Hur har nyanlända elever påverkat skolresultaten?

**DEMID GETIK,
ANNA SJÖGREN
OCH ANTON
SUNDBERG**

Demid Getik är
assistant professor
i nationalekonomi
och verksam vid
Durham University,
Storbritannien.
demid.getik@
durham.ak.uk

Anna Sjögren är
docent i nationaleko-
nomi och verksam vid
IFAU i Uppsala samt
affilierad till UCLS.
anna.sjogren@ifau.
uu.se

Anton Sundberg är
doktor i nationaleko-
nomi och verksam vid
Konjunkturinstitutet.
anton.sundberg@
ki.se

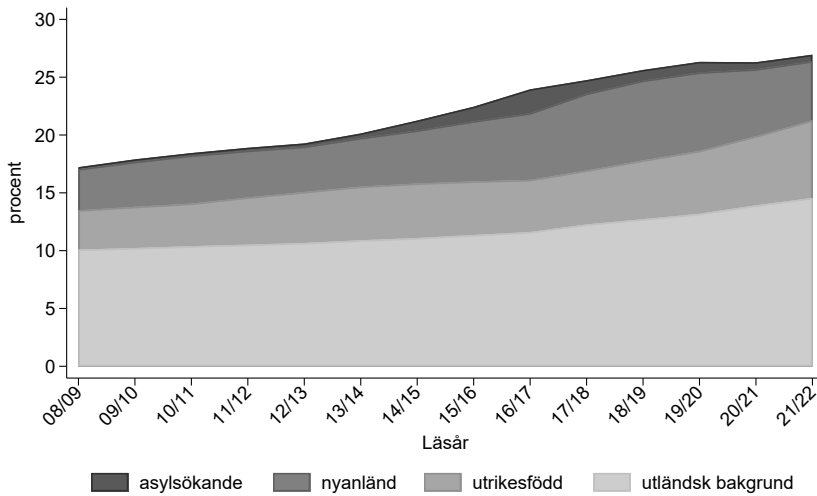
Vi undersöker hur exponering för nyanlända skolkamrater under åren 2008–22 påverkat befintliga elevers skolresultat. Orsakssamband fångas genom att jämföra elevresultat mellan elever i olika årskurser i samma skola och läsårs, som exponeras olika för nyanlända samt genom att jämföra syskon. Vi finner en liten positiv effekt som drivs av positiva effekter för elever med svensk bakgrund på landsbygden och i mindre städer. Analyser av möjliga mekanismer tyder på att minskade klassstorlekar som svar på flyktningmottagande bidrar till positiva nettoeffekter. En eventstudie av den akuta flyktningkrisen 2015 ger liknande resultat.

Invandring förknippas ofta med dåliga skolresultat och ökad skolsegregation eftersom invandrade elever ofta bor och går i skolan i socialt utsatta områden där skolresultaten är svaga (Grönqvist och Niknami 2017). Samtidigt är forskningen inte entydig om hur skolresultaten påverkas av invandring. Vissa studier pekar på att befintliga elever påverkas negativt (Ballatore m fl 2018; Gould m fl 2009; Jensen och Rasmussen 2011) medan andra, däribland Brandén m fl (2019) som undersöker svenska elevers grundskolebetyg åren 1998–2012, visar att effekterna är mycket begränsade.¹ Det finns också studier där infödda elevers skolresultat påverkas positivt (Figlio m fl 2023; Tumen 2021). Detta motiverar oss att i Getik m fl (2024) undersöka hur svenska elevers skolresultat har påverkats av att exponeras för nyanlända i skolan under de senaste decennierna, när invandringen till Sverige varit mycket omfattande och andelen utrikes födda elever stigit från sju till 13 procent (se figur 1).² Detta inkluderar flyktningkrisen 2015 som medförde att andelen nyanlända elever nådde en topp på 6,4 procent av alla elever 2018 vilket kan jämföras med den genomsnittliga andelen utrikes födda barn under 15 år i Europa på fem–sex procent (Eurydice 2019). Denna artikel sammanfattar några centrala resultat.

Mycket talar för att elevers skolresultat påverkas av nyanlända skolkamrater. Skolans elevsammansättning är av betydelse för elevernas prestationer, exempelvis genom sk kamrateffekter (Hoxby 2000), identitetsskapande (Akerlof och Kranton 2002) och påverkan på rangordning i klassrummet (t ex Delaney och Devereux 2022). Även skolornas möjligheter att behålla och rekrytera lärare påverkas (Karbownik 2020). Störningar i klassrummet, konkurrens om och möjlighet att anpassa resurser, och för-

¹ Se Getik m fl (2024) för en genomgång av litteraturen.

² Gruppen nyanlända elever består av elever som haft uppehållstillstånd i högst fyra år och asylsökande elever.

Figur 1
Andel elever i grundskolan efter migrationsbakgrund

Ann: Figuren visar andelen utrikes födda och elever med utländsk bakgrund (två utrikes födda föräldrar) för perioden 2008–22, uppdelat på migrationsstatus. ”Asylsökande” är utrikes födda elever med status som asylsökande, ”nyanländ” är utrikes födda elever med högst fyra år sedan uppehållstillstånd, ”utrikesfödd” är utrikes födda elever med mer än fyra år sedan invandring.

Källa: Getik m fl (2024).

ändringar av undervisningen är möjliga orsaker (Card 2009; Lazear 2001; Sacerdote 2011)2011. Inflöde av nyanlända kan också påverka skolval och var familjer väljer att bo, vilket ytterligare förändrar elevsammansättningen (Aldén m fl 2015; Böhlmark m fl 2016; Clotfelter 2001).

Vi undersöker effekten av kort- och långvarig exponering för nyanlända skolkamrater på befintliga elevers nationella provresultat i åk 3, 6 och 9, läsåren 2008/09–2021/22, dels genom att utnyttja de nära nog slumpvisa skillnaderna i exponering för nyanlända mellan syskon och mellan årskurser i en och samma skola,³ dels genom att jämföra resultatutvecklingen på skolor som påverkades olika mycket av flyktingkrisen 2015/16. Analysen baseras på detaljerade elevregister länkade till information om familj och föräldrar.

Vi visar att den ofta observerade negativa kopplingen mellan invandring och befintliga elevers skolresultat främst beror på att nyanlända oftast börjar i skolor med elever med svaga studieförutsättningar och resultat. När vi tar hänsyn till sorteringen av elever till skolor finner vi att elevers exponering för nyanlända i genomsnitt har svagt positiva effekter på nationella provresultat, men att det finns skillnader mellan elevgrupper och kommuntyper. Vi finner tydliga positiva effekter bland svenskfödda elever och på landsbygden och i mindre städer, medan effekterna av att exponeras för nyanlända i första anblick är negativa i storstäderna. När vi tar ytterligare hänsyn till *selektion inom familjer* som uppstår när familjer reagerar på inflö-

³ En liknande strategi används också i studien av Brandén m fl (2019) och av Figlio m fl (2023) som undersöker effekter av att exponeras för utrikes födda i Floridas skolor.

det av nyanlända i det äldre barnets skola när de väljer skola för det yngre syskonet är effekterna i storstäderna inte längre signifikant skilda från noll, medan de positiva effekterna i mindre städer stärks. Det är dock fortfarande bara elever med svensk bakgrund som gynnas.

En möjlig mekanism bakom resultaten är att skolor på landsbygden i större utsträckning svarar på inflödet av nyanlända genom att öka resurserna jämfört med storstädernas skolor: Medan landsbygdsskolor minskar klasstorlekarna för elever som exponeras för nyanlända, syns i storstäderna bara en begränsad minskning av klasstorleken och enbart för elever med svensk bakgrund. Andelen elever med svensk bakgrund som deltar i modersmålsundervisning ökar också. Analysen av flyktingkrisen 2015 bekräftar en begränsad, men positiv effekt på skolresultaten för elever med svensk bakgrund som exponeras för nyanlända och att skolor kompenserade med ökade resurser som svar på inflödet av nyanlända.

Våra resultat ger alltså en något mer positiv bild än Brandén m fl (2019) som analyserade effekter på avgångsbetygen i årskurs 9 av kortsiktig exponering under perioden 1998–2012, trots att vi studerar en period med betydligt större migrationsflöden. Ett viktigt bidrag med vår studie är att vi kopplar effekterna av att exponeras för nyanlända till skolornas anpassning av resurser och på så sätt belyser sambandet mellan kompensatorisk resursallokering och skolresultat. En tolkning av resultaten är att skolor som förmår sätta in ytterligare resurser och minska klasstorleken som svar på en hög andel nyanlända bidrar till att generera de små, men positiva nettoeffekter vi finner på elevernas skolresultat på landsbygden och i mindre städer.

1. Metod och data

Vi undersöker effekter av att exponeras för nyanlända med två olika strategier. Strategi 1 bygger på variationen i exponering för nyanlända elever (dvs andel nyanlända i årskursen) mellan årskurser inom en och samma skola under ett visst läsår. Detta hanterar att det inte är slumpmässigt vilka skolor som har högre eller lägre exponering för nyanlända, men att ålderssammansättningen på nyanlända elever som kommer till skolan är nära nog slumpvis. Strategi 2 jämför resultatutvecklingen före och efter krisen för elever som gått i årskurser/skolor som påverkades olika mycket av flyktingkrisen 2015, där påverkan mäts som den genomsnittliga andelen nyanlända elever i årskursen/skolan under åren 2015–17. Båda strategierna hanterar också att sorteringen av svenskfödda elever till skolor inte heller är slumpvis genom att jämföra syskon. Detta visar sig nödvändigt för att eliminera att förutbestämda elevgenskaper annars kan förutsäga exponering för nyanlända.

I strategi 1 är den förklarande variabeln antingen exponeringen, dvs andelen nyanlända och asylsökande i en elevs årskurs *och* skola under innevarande år eller den genomsnittliga exponeringen under elevens skolgång *t o m* innevarande läsår. Vi fångar därmed effekten av grad av exponering mellan 0 och 1. Vårt huvudsakliga utfall är elevens resultat på de nationella

proven som standardiserats inom ämne och år. Vi har läsårsspecifika, skolfixa och årskurseffekter samt familjefixa effekter. Vi kontrollerar också för individkaraktäristika som kön, syskonordning, ålder i månader samt föräldraegenskaper som utbildning, inkomst och härkomst. Standardfelen klustras dels på skola och årskull, dels på familj.

Strategi 2 är en eventstudie med läsåret 2014/2015 som referensår. Vi skattar en modell med en indikator för varje år före och efter krisen (utom referensåret) samt "skolfixa", "årsfixa" och "familjefixa effekter" liksom individkaraktäristika.

Analysen baseras på elevregister med information om skol- och klasstillhörighet under grundskolans årskurser (0–9) för läsåren 2008/09–2021/22 för samtliga skolelever, inklusive asylsökande. Skolresultat mäts med de nationella proven i årskurs 3 (endast svenska och matematik), årskurs 6 och 9 (svenska, matematik och engelska), samt med betyg i årskurs 6 och 9. Proverresultat och betyg standardiseras per ämne, årskurs och år i den svenskfödda befolkningen. Vi länkar elevdata till befolknings- och taxeringsregister för att få information om syskon och föräldrar. Studiepopulationen består av svenskfödda elever med svensk (minst en svenskfödd förälder) och utländsk (två utrikesfödda föräldrar) bakgrund som dessutom har ett syskon.

2. Resultat

Vi redogör här för de centrala resultaten, med fokus på elevernas långsiktiga exponering.⁴

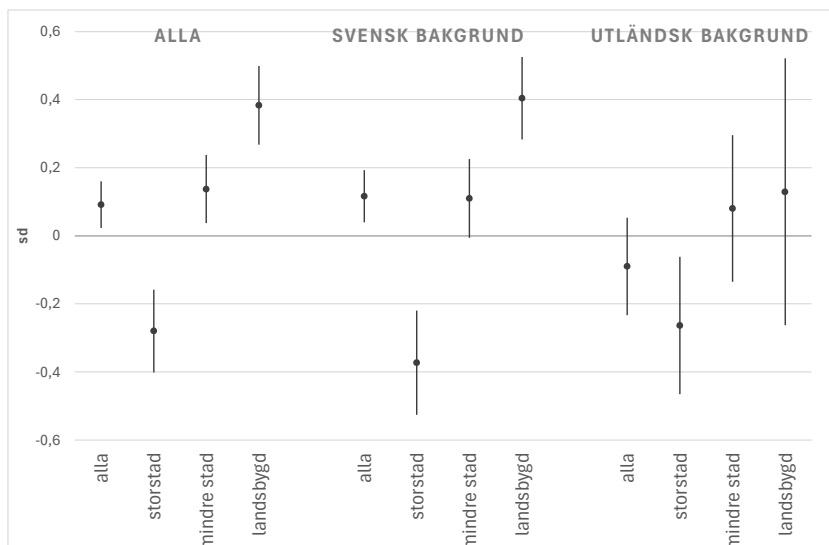
Nyanlända skolkamrater ger befintliga elever något förbättrade provresultat

Figur 1 visar resultaten (punkttestimat och ett omgivande 95-procentigt konfidensintervall) när vi skattar vår grundmodell för alla elever men också beroende på migrationsbakgrund och kommuntyp. Det första estimatet visar att det finns en liten positiv genomsnittseffekt på skolresultaten: 0,009 standardavvikelse (sd) för en ökning av exponeringen med tio procentenheter, vilket motsvarar ca två–tre elever per klass. Översatt i meritpoäng motsvarar detta att ca var fjärde elev höjer betyget i ett ämne. När vi delar upp eleverna efter migrationsbakgrund, framgår att det bara är elever med svensk bakgrund som gynnas.

Separata analyser av skolor som ligger i storstäder, mindre städer och på landsbygden visar att de positiva genomsnittsresultaten döljer skillnader mellan kommuntyper. Vi finner positiva effekter på landsbygden om i genomsnitt 0,038 sd av motsvarande två–tre fler nyanlända i klassen och 0,013 sd för mindre städer, men de positiva effekterna är bara positiva och statistiskt signifikanta för elever med svensk bakgrund. I storstäderna tycks i stället effekten av att under skolgången exponeras för nyanlända skolkamrater vara negativ, oavsett migrationsbakgrund.

⁴ Effekterna av det senaste årets exponering är något svagare, men kvalitativt desamma.

Figur 2
Effekter på nationella provresultat av kumulativ exponering för nyanlända

Källa: Getik m fl (2024).

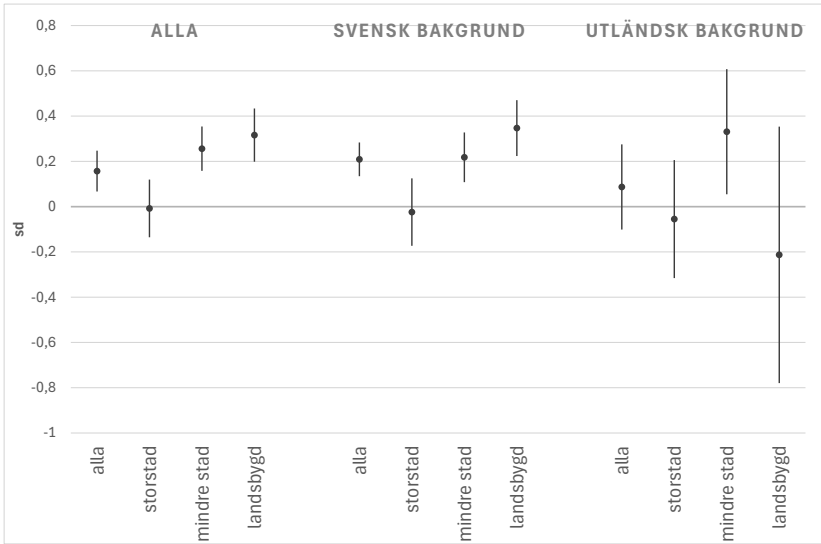
Val av annan skola för småsyskon spelar roll

För att förstå resultaten bättre, undersöks om elever byter skola eller om familjer väljer bort syskonets skola om den tar emot nyanlända. Vi finner bara en svag tendens att byta skola som svar på exponering för nyanlända elever, kanske för att de sociala kostnaderna för att byta skolmiljö och bryta upp från kompisar upplevs för höga. Sådana kostnader är lägre när man väljer en ny skola för ett yngre syskon och vi hittar också betydligt större effekter på att placera yngre syskon i en annan skola när det äldre syskonets skola exponeras för nyanlända. Effekterna är dessutom större bland elever med utländsk bakgrund och i städerna, där möjligheterna att byta skola är större än på landsbygden.

Dessa resultat pekar på behovet att beakta dolda selektionseffekter även inom familjen om man vill tolka våra resultat kausalt. Vi skattar därför om vår modell, men ersätter det yngre syskonets egen exponering för nyanlända med *förväntad exponering*, dvs exponeringen hen skulle ha haft om hen hade gått i samma skola som det äldre syskonet. Resultaten i figur 3 illustrerar att familjers respons spelar roll – i synnerhet i städerna. De negativa storstadseffekterna försvinner och skattningarna i stora och mindre städer blir något mer positiva, vilket tyder på att det är resursstarka familjer som undviker exponerade skolor.

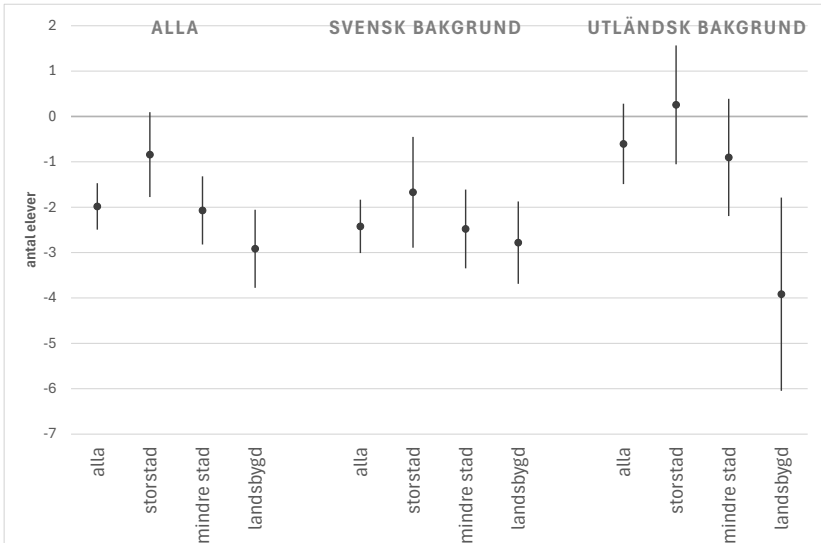
Skolorna tillför resurser

För att förstå mekanismer bakom effekterna undersöker vi hur skolorna reagerar på inflödet av nyanlända genom att studera effekter på klasstorle-

Figur 3
Effekter på nationella provresultat av förväntad kumulativ exponering för nyanlända

Källa: Egna beräkningar.

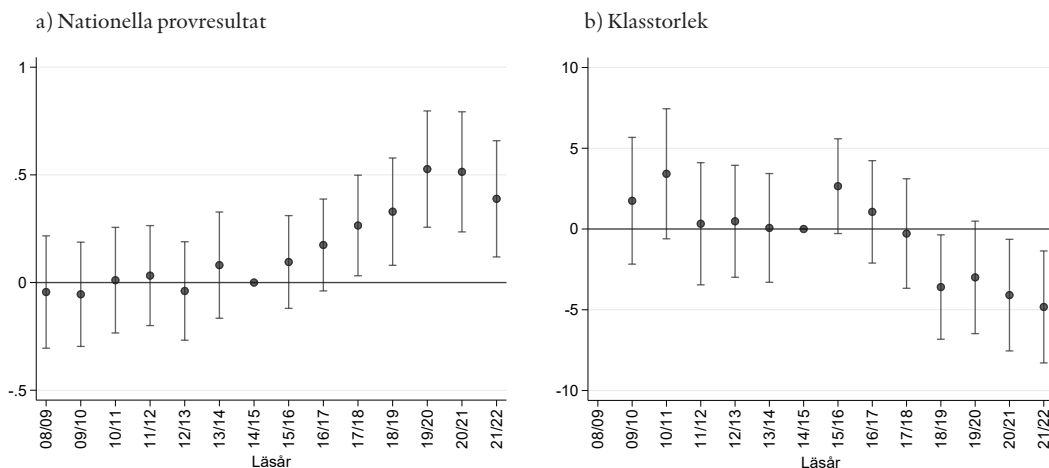

Figur 4
Effekter på klasstorlek av exponering för nyanlända

Källa: Getik m fl (2024).

kar och deltagande i modersmålsundervisning. Bunar (2017) beskriver hur resurser tillfördes skolorna under t ex flyktingkrisen.

I figur 4 visas hur klasstorlekar påverkas av exponering för nyanlända i olika elevgrupper och kommuntyper. Särskilt skolor på landsbygden svarar på inflödet av nyanlända i en årskurs genom att minska klasstorlekarna vilket kan bidra till de observerade förbättringarna i skolresultaten. Skolor

Figur 5 Källa: Getik m fl (2024).

Effekter av exponering för 2015-års flyktingkris på nationella provresultat och klasstorlek, läsåren 2008/09–2021/22

i storstäderna ökar *inte* sina resurser i samma utsträckning. Storstäderna är dessutom mer segregerade och i de storstadsskolor som har elever med utländsk bakgrund minskade klasstorlekarna inte alls i årskurser med många nyanlända. Bristande kompensatorisk resursfördelning i städerna kan alltså bidra till att skolresultaten inte förbättrades på samma sätt som på landsbygden.

Vi visar också att elever med svensk bakgrund ökar sitt deltagande i modersmålsundervisning. Detta kan bero på bättre tillgång, men också på ökad motivation att delta. För elever med utländsk bakgrund syns däremot ingen tydlig ökning av deltagande i modersmålsundervisning.

Även flyktingkrisen 2015 ledde till förbättrade resultat för eleverna

När vi undersöker effekterna på skolresultaten av flyktingkrisen 2015 genom att jämföra skolor som tog emot olika stor andel flyktingar genom en skillnader-i-skillnader ansats finner vi att en ökning med tio procentenheter nyanlända (två-tre elever per klass) ledde till en förbättring av skolresultaten med 0,018 sd. Det var landsbygdsskolor som tog emot många nyanlända under krisen och även om klasstorlekarna under den akuta krisen ökade något, ser skolorna ut att ha tillfört resurser och minskat klasstorlekarna för att hantera situationen (figur 5).

3. Slutsats

När vi tar hänsyn till den betydande sorteringen av svenska och nyanlända elever till olika skolor finner vi att exponering för nyanlända har en liten positiv effekt på befintliga elevers skolresultat. Denna positiva effekt gäller dock inte elever med utländsk bakgrund. De positiva effekterna på skol-

resultaten drivs av landsbygden och mindre städer och i första anblick är resultaten negativa i större städer. Den negativa effekten försvinner emellertid när vi tar hänsyn till att yngre syskons skolplacering påverkas av att äldre syskons skolor tar emot nyanlända.

En möjlig förklaring till förbättrade skolresultat är att skolor minskar klasstorleken som svar på en hög exponering för nyanlända. Jämfört med tidigare resultat om betydelsen av klasstorlek (Fredriksson m fl 2013), verkar minskningen i klasstorlek vara tillräckligt stor för att kunna ha orsakat en del av resultatförbättringarna. Dessutom finner vi att skolor på landsbygden, där effekten på skolresultaten är mer positiv, också gör större anpassningar av klasstorleken än skolorna i storstäderna. Vi tolkar detta mönster som att kompensatoriska resursökningar är viktiga för att skapa positiva nettoeffekter av mottagande av nyanlända. Analysen av flyktingkrisen 2015 bekräftar våra huvudresultat.

Akerlof, G A och R R Kranton (2002), "Identity and Schooling: Some Lessons for the Economics of Education", *Journal of Economic Literature*, vol 40, nr 4, s 1167–1201.

Aldén, L, M Hammarstedt och E Neuman (2015), "Ethnic Segregation, Tipping Behavior, and Native Residential Mobility", *International Migration Review*, vol 49, s 36–69.

Ballatore, R M, M Fort och A Ichino (2018), "Tower of Babel in the Classroom: Immigrants and Natives in Italian Schools", *Journal of Labor Economics*, vol 36, s 885–921.

Brandén, M, G E Birkelund och R Szulkin (2019), "Ethnic Composition of Schools and Students' Educational Outcomes: Evidence from Sweden", *International Migration Review*, vol 53, s 486–517.

Bunar, N (2017), "Migration and Education in Sweden: Integration of Migrants in the Swedish School Education and Higher Education Systems", *NESET II ad hoc Question*, vol 3, s 1–19.

Böhlmark, A, H Holmlund och M Lindahl (2016), "Parental Choice, Neighbourhood Segregation or Cream Skimming? An Analysis of School Segregation after a Generalized Choice Reform", *Journal of Population Economics*, vol 29, s 1155–1190.

Card, D (2009), "Immigration and Inequality", *American Economic Review*, vol 99, nr 2, s 1–21.

Clotfelter, C T (2001), "Are Whites Still Fleeing? Racial Patterns and Enrollment Shifts in Urban Public Schools, 1987–1996", *Journal of Policy Analysis and Management*, vol 20, s 199–221.

Delaney, J M och P J Devereux (2022), "Rank Effects in Education: What Do We Know so

Far?", i Zimmermann, K F (red), *Handbook of Labor, Human Resources and Population Economics*, Elsevier, Amsterdam.

Eurydice (2019), "Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures", Publications Office, European Commission, Bryssel.

Figlio, D, P Giuliano, R Marchingiglio, U Özek och P Sapienza (2023), "Diversity in Schools: Immigrants and the Educational Performance of US Born Students", under utgivning i *Review of Economic Studies*.

Fredriksson, P, B Öckert och H Oosterbeek (2013), "Long-term Effects of Class Size", *The Quarterly Journal of Economics*, vol 128, s 249–285.

Getik, D, A Sjögren och A Sundberg (2024), "Migration Inflow and School Performance of Incumbents", IFAU Working Paper 2024:22, Uppsala.

Gould, E D, V Lavy och M D Paserman (2009), "Does Immigration Affect the Long-term Educational Outcomes of Natives? Quasi-experimental Evidence", *The Economic Journal*, vol 119, s 1243–1269.

Grönqvist, H och S Niknami (2017), "The School Achievements of Refugee Children: Lessons from Sweden", *Nordic Economic Policy Review*, vol 520, s 159–183.

Hoxby, C M (2000), "Peer Effects in the Classroom: Learning from Gender and Race Variation", NBER Working Paper 7867.

Jensen, P och A W Rasmussen (2011), "The Effect of Immigrant Concentration in Schools on Native and Immigrant Children's Reading and Math Skills", *Economics of Education Review*, vol 30, s 1503–1515.

REFERENSER

Karbownik, K (2020), "The Effects of Student Composition on Teacher Turnover: Evidence from an Admission Reform", *Economics of Education Review*, vol 75, 101960.

Lazear, E P (2001), "Educational Production", *The Quarterly Journal of Economics*, vol 116, s 777–803.

Sacerdote, B (2011), "Peer Effects in Education: How Might They Work, How Big Are

They and How Much Do We Know Thus Far?", i Hanushek, E A, M Machin och L Woessmann (red), *Handbook of the Economics of Education*, vol 3, Elsevier, Amsterdam.

Tumen, S (2021), "The Effect of Refugees on Native Adolescents' Test Scores: Quasi-experimental Evidence from PISA", *Journal of Development Economics*, vol 150, 102633.